

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER



Sempre hi haurà qui et dirà que t'estima

Toni Sala i Jordi Benavente ens fan veure que anem entenent els pares a mesura que trepitgem el mateix tros de camí

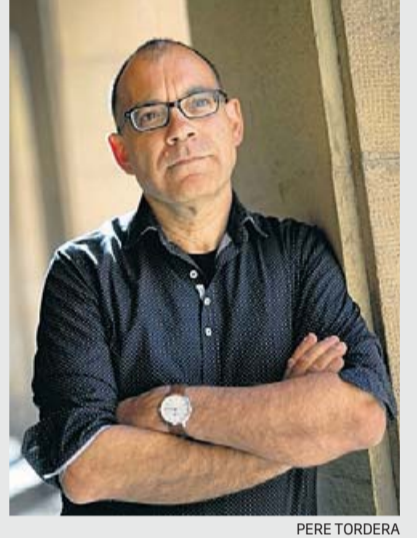
Parlar amb els pares com els nostres fills parlaran amb nosaltres

“Vaig començar a escriure aquest llibre per parlar amb els meus pares morts –diu Toni Sala–. Parlar amb els pares com els nostres fills parlaran amb nosaltres quan ja no hi siguem, aguantar així el contacte a través de les parets. Mentre jo parlo amb el pare, ell parla també amb el meu avi i el meu avi amb el meu besavi, el besavi amb el rebesavi i així en una cadena atemporal que també va cap als fills i cap als nets que encara han d'arribar, i els besnets que qui sap si vindran, que qui sap si ja hi són”.

Toni Sala (Sant Feliu de Guíxols, 1969) ve de família de fondistes per les dues bandes, i ara s'ha vist amb cor d'escriure sobre els de casa seva. No tant per retre-hi comptes com per entendre'ls, per reviuir-los i per deixar-ho escrit. “Al llarg de la vida, anem entenent els nostres pares a mesura que anem trepitjant el seu mateix tros de camí. Com més anys fem, més superfície reflectim. Llegim els nostres pares a través nostre, però també ens llegim a través seu, ells també ens emmirallen. Si superem l'edat de la seva mort, el mirall ja no reflecteix res”. Quan escriu aquestes línies, Sala té tres anys més que els que tenia el seu pare quan es va morir.

Desprèn un magnetisme especial, l'últim llibre de Toni Sala (*Una família*, L'Altra Editorial). Jo l'he llegit aquest estiu que ja és història i m'ha transportat de ple als estius de la seva infantesa i joventut, en una Costa Brava d'una altra època, amb tot de gent que ja no està viva com deixarem d'estar vius nosal-

TONI SALA



PERE TORDERA

tres tard o d'hora, tampoc hi ha tanta diferència entre passar per aquest planeta vint-i-cinc anys abans o vint-i-cinc anys després, la mort és l'estat natural, el que és estrany és viure. A les pàgines finals, l'autor s'adreça als lectors del futur: “Som al 2100. Ens hem mort tots, els meus pares, l'avi, el pintor, la meva àvia, els lectors d'aquesta primera edició. Tens a les mans un llibre sobre la meva família, però ets més família seva tu que jo, a hores d'ara”.

Revivint el pare que va morir als 48 anys (“la mort del pare va ser com una demolició controlada de la família”), Sala ressuscita el record de tots els seus avantpassats. De l'avi Josep, que tenia una hípica –i una pistola negra en un calaix, embolicada amb uns calçotets–, a qui dedica una part del llibre; però també del pare del seu avi, i del pare del pare del seu avi, i etcètera.

Textos breus que ens agafen per l'espatlla i se'ns enduen d'excursió

He retornat a la família empordanesa de Toni Sala mentre llegia *Tots els focs totes les pistoles*, de Jordi Benavente (Lleonard Muntaner Editor). Aquest volum miscel·lànic i singular dialoga amb el de Sala potser pels cavalls, potser per la pistola, potser per l'avi que explica als nanos una història d'indis de l'Oest americà, potser per la consciència que som baules d'una cadena i per la certesa que anem entenent els nostres pares a mesura que trepitgem el mateix tros de camí (“I de sobte ho veu clar: segur que quan el seu pare va saber que seria pare també estava així d'acollonit. I el mateix devia passar amb el pare del seu pare, i amb el pare del pare del seu pare, i amb...”). Com Sala, Benavente té la virtut de transportar-nos allà on ens vol fer anar. O allà on volem anar nosaltres, lectors, encara que no ho sapiguem d'entrada. Encara que ens hi endinsem a cegues, sense Google Maps.

Els textos breus, alguns brevíssims, de Jordi Benavente (Martorell, 1980) se'ns emporten d'excursió pels boscos, per les muntanyes, per la vida. Ens parlen dels fills, de la dèria d'escriure, de la natura. Amb elegància, amb voluntat d'estil, amb esclats de tendresa. Als quaranta anys, amb els pares vius i amb dos fills pels quals no deixarà mai de vetllar, Benavente comença a entendre de què va el joc, i ens comparteix el que en sap: “Sempre hi ha pistoles, i llàgrimes. Encara que siguin de joguina, encara que siguin d'alegria. Sempre hi haurà qui et dirà que t'estima, i serà veritat”.



MINÚCIES
JORDI LLOVET

Biel Mesquida

L'amic Biel Mesquida –ens coneixem des de fa cosa de cinquanta anys– ha estat guardonat amb el 25è Premi Trajectòria de la Setmana del Llibre en Català –per sort, no “del llibre català”, que no voldria dir gran cosa des del punt de vista literari– i ha estat honorat per autoritats, mitjans de comunicació, catalans, mallorquins i la bona societat lectora del país.

Mesquida ha pronunciat més d'un discurs, en aquesta avinentesa, tots plens d'agraïment i amb un lleuger decantament cap a la vindicació política, no de la independència de Catalunya, però sí dels anomenats Països Catalans –també s'haurien de dir “de parla catalana”, que és diferent–, cosa una mica inusual en el currículum de l'escriptor nascut en terres valencianes i mallorquí de tota la vida després dels seus anys barcelonins.

És a Barcelona on vam ser amics i participar plegats de les teories franceses del text i la “pulsio escriptural”: llegíem i comentàvem l'obra de Roland Barthes i de Julia Kristeva, el *nouveau roman* i, com a rerefons de tot plegat, els simbolistes francesos, Mallarmé sobretot –del qual Barthes va arribar a dir que era “feixista”, segurament a causa del rigor de tota gramàtica normativa–, mestres en l'art de fundar l'art d'escriure en la subversió del llenguatge mateix. És una dèria que ens va agafar a gairebé tots i que va determinar, en el cas de Mesquida, que mai no abandonés, des del tan experimental *L'adolescent de sal*, aquesta



pruïja de barrejar el desarreglament de tots els sentits (Rimbaud), la perversió calculada de l'estil i la *jouissance*, o el goig, d'escriure amb cos i ànima.

És un dels que ha anat més lluny en aquest sentit, en el si d'una literatura que encara sembla obligada a fer felices tietes i veinatges comarcal.

No ens hauria de confondre el fet que Mesquida hagi entrat en l'àmbit de la política pancatalana: s'ha deixat estimar dolçament, com escau a la infantesa i a la vellesa. Per damunt de tot, però, la seva obra restarà com un dels pocs exemples que ha donat la literatura en català dels últims quatre o cinc decennis a favor de l'exigència lingüística, de la sinceritat emocional i de la vindicació d'unes passions que tampoc no són exactament les de tothom ni *totadon*. Felicitats, Biel, i no renunciïs a ser “absolutament modern”. A les envistes de l'Ítaca de Cavafis, les ideologies polítiques ja no et poden fer cap mal.

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Mario Camus, una manera de llegir

Són gent de cinema i de literatura que van néixer a la segona meitat dels anys 30, amb la guerra. El director Gonzalo Suárez mai no ha parat d'escriure novel·les i llibres de memòries, ha convertit en cinema *La regenta*, de Clarín, i amb *Parranda* va descobrir a molts espectadors l'obra de l'escriptor gallec Eduardo Blanco Amor. Al cine de Giménez Rico es troben Miguel Delibes i Felipe Trigo, i un s'adona que hi ha un vincle entre ells, una relació històrica. Jaime Camino pertany també a aquesta generació, encara que va optar per la memòria sense literatura, és a dir, per la literatura oral, i va filmar *La vieja memoria* al mateix temps, a finals de la dècada dels 70, que Ronald Fraser escribia el seu llibre clàssic *Recuérdalo tú y recuérdalo a otros*, totes dues obres de testimonis i que també compartien tema, la

Guerra Civil. Jaime Chávarri és un epígon, i amb *El desencanto* va transformar la literatura en vida. També és posterior Manuel Gutiérrez Aragón, que cada cop més s'ha lliurat a l'escriptura.

Però és veient les pel·lícules de Mario Camus quan els espectadors recordem que som lectors. Veure *Los santos inocentes* és com parlar amb algú d'un llibre que has llegit o que vols llegir. Hi ha una transmissió de la fascinació per la lectura. Llavors el cinema va adaptar molt Delibes, potser perquè abans tot era camp. També la literatura era camp. El món s'estava tornant camp a la manera que assenyalava Susan Sontag al seu assaig *Notas sobre lo camp*. El Camus rural s'oposa al Camus urbà, que va portar al cinema *La colmena*, de Cela.



Aquesta ruptura entre el camp rural i la ciutat camp apareix també quan dirigeix les sèries de televisió *Curro Jiménez* i *Los camioneros*, totes dues amb l'actor Sancho Gracia. Els camins que Sancho Gracia fa a cavall en una sèrie, a l'altra els recorre amb Pegaso, mitologies diferents.

Galdós, Arturo Barea, Lorca, José Mallorquí, Calderón. Aquests autors són al cinema i a la televisió de Mario Camus. I també Ignacio Aldecoa, escriptor que sent el màxim representant del realisme de la seva època no volia seguir sent realista, i del qual va adaptar *Young Sánchez*, *Con el viento solano* i *Los pájaros de Baden-Baden*. Amb la desaparició de Mario Camus ha mort també una manera de llegir. La de la gent que anava pel carrer amb un llibre a la mà.

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

